

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS BENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Ds E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds K. Fernhout, Baarn; Drs D. J. Galle, Haarlem; Mevr. G. Gillhuis-Smitskamp, Ooster-Nijkerk; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Ds J. van Herksen, Ermelo; A. Janse, Biggelerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Stoep; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Tzum; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Ds A. Ringvalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; C. Rijnsloot, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoop, 's-Gravenhage; Ds R. Schippers, Wansverd; Ds J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; D. Stroot, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijs, Zwolle; Ds C. Veenhof, Harkstede; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Ds M. Vreugdenhil, Meliskerke; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Marcion, het evangelie van den vreemden god. VII. (Slot.) — Uit de Schrift: Kruis en kruis (Luc. 24:26). — Kerkelijk Leven: „Moet dat nu 2667 X. Over de „Algemeene Genade“. IX. „Precken“ in nationaal-socialisten-land. — Lit. en Kunst: Naturalistische elementen in „Bartje“. I. — Even Parkeeren: Coupons voor de uitverkoop! — Pop. Wet. Schetsen: Dragen en wegmenen. — Zending en Evangelisatie: De wenkende wereldconferentie. I. — Het Boek van de Week: Reformatorische polemiek. III. (Slot.) — Opvoeding en Onderwijs: Gedenkboek Chr. Nat. Schoolonderwijs, 1860—1935. — Persschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Marcion, het evangelie van den vreemden god.

VII. (Slot.)

Marcion en de Deutsche Heidenen.

Weer anderen — Rosenberg bijv. — geven nog beteekenis aan den persoon van Jezus van Nazareth, maar de teekening der evangeliën zou hem geheel misvormd hebben. De heid, die den tempel reinigde, zou daardoor misvormd zijn tot het arme schaap, dat zich in den dood liet leiden; de man, wiens LEVEN voor de geheele wereld beteekenis heeft, werd de man, wiens smadelijke DOOD de verzoening tot stand zou brengen.

De hoofdschuld van die misvorming zou de jood Paulus dragen, die niet slecht genoeg afgeschilderd kan worden⁷⁸⁾, men noemt hem bij voorkeur Rabbi Schaoul uit Tarsen, en men spreekt van ons Christelijk geloof als van Schaoulinisme. (Saulus is in het Hebreeuwsch Schaoul.)

De taak van de nieuwe kerk zou zijn een vijfde evangelie op te stellen, vrij van alle joodsch-syrische dingen en vrij van alle Schaoulinisme.

Aldus een der hoofdleiders van een partij, die vleunt op het positieve Christendom!

En weer anderen willen den persoon van Jezus geheel uitschakelen — Hauer geeft dan nog toe, dat Christenen goede staatsburgers kunnen zijn, maar Bergmann wil verandering van het artikel van de N. S. D. A. P., waarin gesproken wordt van het positieve Christendom en zegt bijv.: „we hebben nu lang genoeg in Christus geloofd, laat ons nu eindelijk Christus worden.“⁷⁹⁾

2e. Zij beweren dus, dat we terug moeten keeren naar den Germaanschen godsdienst. Niet, dat zij zonder meer dien dienst willen hernieuwen, dat kan niet, maar de wezenswaarden willen zij terugvinden.

En dan vinden zij als wezenswaarden drie gedachten, die den Germaanschen godsdienst zouden typeeren, die trouwens allen Arischen godsdienst volgens hen typeeren.⁸⁰⁾

A. De Germaansche mensch zou sterk zijn, moedig, dapper, en zou niets willen weten van erfzonde en onbekwaamheid tot eenig goed. Zonde zou er niet zijn, en zeker geen berouw over de zonde, dat zou den sterken, heiligen mensch onwaardig zijn.⁸¹⁾

78) Hier mag ik wel verwijzen naar het boek van Ds P. Prins: „Hitler“-regiem en religie. 1934. Overigens: bij Bergmann vergeleken, is Rosenberg een kind!

79) Deutsche National-kirche, pg. 104.
Zoo ongeveer ook Mandel in: „Thesen Deutscher Reformation“.

80) Of hun schets juist is? Ernstige onderzoekers betwijfelen dat ten zecerste; vermoedelijk legt men sommige dingen eerst in de gedachtenwereld der Germanen en Ariërs, om ze er dan later weer uit te halen.

Vergelijk hiervoor: Scheuermann, Aufruhr wider Gott. 1935. Müller, Zeugnisse germanischen Religion. 1935.

81) Zooreer zou alle begrip van zonde den Germanen vreemd zijn geweest, dat zij er niet eens een woord voor hadden.

B. Die grootheid zou hem ook verhinderen te huijen voor God. Geloof in God past bij het joodsch-syrische bijgeloof, dat vreest voor helle-straf, maar de Germaan buigt niet voor God, en gelooft niet in God; hij wordt één met God, doet in zich God geboren worden, hij wordt God, doordat hij vol mensch wordt.

Ook hier is Bergmann het radicaalst — de mensch is slechts dan vol mensch, waar hij zelf God en Godgelijk is, en als hij het nog niet is, het zijn en worden wil, alwijs, almachtig en algoed⁸²⁾, en al is Rosenberg gematigder, zij gaan allen denzelfden weg op: de mensch is God ende mensch is één met God.

Daarom dwepen zij, de één meer, de ander minder, met de mystiek van Ekkehard⁸³⁾ met de mystiek van de „Theologia Deutsch“, met de mystiek van den jongen Luther, met Böhme, Angelus Silezius, enz.; al wat maar mystiek is, noemen zij specifiek-Germaansch; ze stellen in één woord tegenover de Christelijke belijdenis, dat wij gelooven in God, Die transcendent en immanent is, den weg van de éénwording met God, het geheel en al gelijk zijn van God en mensch.

Opnieuw moet gestreden worden de strijd over de homoousie⁸⁴⁾, maar dan niet over de homoousie van den Vader en den Zoon, maar van mensch en God.

C. En in 't Germaansche geloof zou geen behoefte worden gevoeld aan een Verzoener, daar is geen plaats voor Eén, die de zonde der wereld draagt. Welke plaats de Deutsche Heidenen nog aan Jezus willen geven, nooit de plaats van het Lam Gods — met deze joodsche idee moet de Germaansche mensch volkomen breken. Hij is zijn eigen Christus — het wordt immers tijd, dat wij eindelijk een Christus worden.

Wat zijn de drie gedachten, die men belijdt als de kern van 't Germaansche geloof, en die leven moeten in de ziel van iederen Duitscher. Een kerk moet er komen, die dat belijdt, een belijdenis, die daarop steunt — de nat.-socialistische revolutie is pas afgelopen, als deze doelstellingen zijn bereikt.

— Wat moet er een golf van teleurstelling gaan over onze Deutsche broeders en zusters, die Hitler binnenhaalden als den vernier van liberalisme en marxisme? De menschen zijn anders geworden, maar de klanken zijn gelijk gebleven.

Vóór Hitler zei men in marxistische kringen: Religie is het gevoel van absolute onafhankelijkheid van God en mensch (Paul Gohres — Schleiermacher zei immers, dat religie was het gevoel van absolute afhankelijkheid) en vóór Hitler zong men in die zelfde kringen: En de Verlosser, dat zijt gij, en nu komt de partij, die steunt op het positieve Christendom, en wat zegt men dan nu?⁸⁵⁾ —

3e. Zij beweren, dat het Christendom der Germanen met geweld opgedrongen is door Karel den Groote, den „moordenaar“, en dat anders nooit het Christendom in Deutschland voet zou hebben gekregen.

En 4e. Zij achten allen de invoering van het Christendom een groote ramp. Wat zou de wereld er anders en beter uitgezien hebben, als Karels tegenstander Wittekind, de Germaan, eens overwonnen had?

Was Luther nog maar verder gegaan, en had hij

Ultilas die den Bijbel vertaald heeft in het Gothisch, zou de grootste moete gehad hebben om een woord voor zonde in het Gothisch te vinden of uit te denken. Hauer drukt zich hier iets zachter uit.

82) Bergmann, a.w. pg. 67.

83) Over Ekkehard hoop ik binnenkort in dit blad artikelen te plaatsen.

84) Dit geschiedde immers in de eerste Christelijke kerk: zij moest eenen lang worstelen, voordat de volkomen gelijkheid van Vader en Zoon aanvaard werd.

85) Vergelijk Volkmar Hertrich: Neuheidentum und Christenglaube.

ons en van den Paus en van den Bijbel bevrijd! Maar nu, nu zal het zijn, want het nat.-socialisme is gekomen, en het is verstandig van den Führer, nog aan 't Christendom vast te houden (Bergmann), maar het nationaal-socialisme zal doorwerken, en wee dan het joodsch-syrische bijgeloof, dat Karel de Groote ons heeft opgedrongen.

Maar, wat heeft dit alles nu met Marcion te maken?

Marcion, de Paulusverreerder — en velen van hen spreken zoo minachtend mogelijk van Rabbi Schaoul van Tarsen.

Marcion, die alleen kende de transcendentie Gods — en zij weten alleen van immanentie.

Marcion, die leerde, dat de mensch van zijn wezen zelfs verlost moest worden, — en zij, de sterke, moedige, heilige Germanen, die niet eens een woord voor zonde hadden? Wat heeft Marcion daarmee nu van doen?

Dit, dat, al waren de resultaten van Marcions werk geheel anders dan van de Deutsche Heidenen, de géést dezelfde is.

Waardoor komt Marcion tot zijn haat tegen het O. T.? Door anti-semitisme!

Waarom wil Marcion nog een gereinigd N. T.? Omdat, — en hier spreek ik Kayser na — hij wel wist, dat zonder het behoud van het N. T. er voor hem geen aanhang zou zijn, zooals er ook geen aanhang zou zijn voor het nat.-socialisme zonder die Christelijke tint.

Wat moet Marcion dan hier? Omdat hij de groote man is van de Deutsche Heidenen. Andersens wijdt hem een geheel boek, Rosenberg waardeert hem zeer, Mandel spreekt apart over hem, — Marcion heeft immers voor 't eerst het gevaar gezien van dat Joodsche boek en een weg ter ontkoming gewezen, al was het dan volgens vele Deutsche heidenen niet de goede weg.

Wat moet Marcion dan hier? Omdat Tertullianus in de 2e eeuw en Kardinaal Faulhaber en vele anderen in de 20e eeuw dezelfde argumenten gebruiken om 't O. T. te verdedigen.

Wat moet Marcion dan hier? Omdat de eerste Christelijke kerk begrepen heeft met al 't tekort, dat wij nu opmerken, dat loslating van het O. T. beteekende verloochening van den Heere Jezus Christus en verloochening ook van het N. T. — en die strijd moet nu opnieuw worden gestreden.

Laten wij waken! Wat Chamberlain begon, toen hij zijn felle aanvallen begon op het O. T., heeft tot dit alles geleid en dat moest wel tot dit alles leiden, want ook op dit pad is er geen stilstand.

Chamberlain—Andersen is een heele stap, en Andersen—Rosenberg is een heele stap en Rosenberg—Bergmann is nog een heele stap erbij, maar loslating van het O. T. dringt en dwingt tot al die stappen met ijeren noodzakelijkheid.

Marcion—Bergmann, er schijnen eeuwen tusschen te liggen, maar ten slotte zijn het enkele schakeltjes, en is men daar voor men het weet.

Het is geweldig tragisch, maar het schijnt dat God ons roept om als kerk van voren af aan te beginnen.

Weer opkomen legen de gnosie, weer handhaven de waarde van het O. T., weer met kracht belijden, dat er maar één God is, de Vader van onzen Heere Jezus Christus, tot Wien wij alleen kunnen komen door het geloof.

De kerkvaders dachten, dat in den eersten tijd alle duivelen over Christus' kerk waren losgekomen, en wij denken het soms ook.

Maar de eerste Kerk heeft het Woord bewaard en als wij dat ook doen, en getrouw zijn... de poorten der hel zelfs zullen de gemeente niet overweldigen.